

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף צה.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה פו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת

ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

כי מתחלה המלכות היא אצל ז"א בבחי' אושיט פסיעה לבר כמובא בזה"ק (בלק ד' ר"ג ע"ב וכמבואר בכתבי האר"י ז"ל ^[א]). **סועדים בו**, פי' כשאנו רוצים לתקנה ולגדלה בבחי' סעד ועזר **כנגדו** ^[ב] שיהא פנים בפנים. **ולברך שלש פעמים** פירוש שצריך להאיר את נה"י דז"א, כי משם עיקר בנינה ^[ג]. **צדקתם תצהיר**, פי' ע"י מה מתברכין נה"י דז"א, ע"י המוחין שהוא מקבל כמובא. והמוחין הם ארבע, חכמה בינה חסד וגבורה, והם מלוכשים בנה"י דבינה ^[ד]. וזה בחינות **כאור שבעת הימים**, שהם סוד **שין של ג' ראשון, ושין של ד' ראשון** : (ע"כ לשונו ז"ל) :

פו פו ^[ה] **פוסעים** בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים וכו' ^[ו]. הנה ידוע כי בימי החול הוא שליטת החיצונים, ועש"ק בין השמשות אין להם שליטה כלל. כמ"ש בזה"ק ^[ז] כד איתקדש יומא כדון יתפרדו כל **פועלי און** ^[ח]. ועיקר שליטה שלהן בימי החול, הוא בבחינות רגליו, שאין מניחין לאדם לילך בדרכי השי"ת דאיתא בגמרא (ברכות ו) הני ברכי הרבנן דשלהי מיניהו, ובשבת קודש חורזין להם כח ההליכה כמ"ש (ישעיה נח) **אם תשיב משבת רגליך**, היינו כמו שאמרנו שבשבת קודש יכול לילך בדרכי השי"ת. אך למשל, תינוק כשמתחיל לילך עדיין צריך סעד לתומכו ^[ט]. ואעפ"כ אינו יכול לילך במרוצה רק פסיעות קטנות, וצריכין לחזק אותו. כך כשאדם מתחיל בשבת לילך בדרכי השי"ת צריך עוד סעד לתומכו, והסעד הזה הוא בחי' אמת. ובחי' אמת הזה הוא בחי' רגל שלישי, כדאיתא בגמרא (שבת קד) קושטא קאי, ושבת הוא בחי' אמת, כדאיתא (במס' דמאי פ"ד) ^א אפילו עם הארץ ירא לשקר בשבת ^[י]. וכשמדבק א"ע במדה זו הוא סעד לתומכו ובחי' רגל שלישי. אך עדיין צריכין לברך את השלש רגלים הנ"ל וליתן כח בהם כדי שיוכלו לילך היטב. והוא ע"י צדקה שעושה בשבת, היינו שנותן לאדם על שבת, או שמאכסן עני על שולחנו. כי יש שני מיני צדקה, יש צדקה שעושים בימי החול, וצדקה שעושים בש"ק. וצדקה הוא בחינות שמש, ^[יא] כמ"ש (מלאכי ג) **שמש צדקה וכו'**. וצדקה שעושים בימי החול הוא כנגד שמש שכומן הזה. וצדקה של שבת שהיא ^ב מעין עולם הבא, ^[יב] היא כנגד שמש העתידה להתחדש לעתיד לבא, "שהיא **כאור שבעת הימים** ^[יג]. ושמש שהוא בחינות צדקה הוא נותן כח לבחי' רגליו שנאמר (תהלים פה) **צדק לפניו יחלק**, היינו שצדקה עושה לו הליכה. וגם נאמר (בראשית לב) **ויוזה לו השמש**, ופי' רש"י לו לצורכו" ^ג לרפאותו מצלעתו. נמצא בזה שעושה צדקה בשבת, שהוא בחי' אור השמש **כאור שבעת הימים**, הוא הנותן כח לבחי' שלש רגליו הנ"ל. וזהו פי' **פוסעים בו פסיעה קטנה**, היינו שבשבת פוסע עדיין פסיעה קטנה כנ"ל. **סועדים בו**, היינו ע"י בחי' שבת כשהיא

פוסעים פה פו . פז פח

בחי' אמת כנ"ל, הוא עושה לעצמו סעד ורגל שלישי. **לברך שלש פעמים**, היינו שלש רגלים הנ"ל וליתן כח בהם שיוכלו לילך כראוי הוא ע"י **צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים**, היינו שיתן צדקה בשבת כנ"ל, שהיא בחי' שמש העתידה להתחדש **כאור שבעת הימים** כנ"ל :

פז ^[יג] (מויכה ז) **תתן אמת ליעקב חסד לאברהם**. הענין הוא כי אנו רואין בחוש תיכף כשאדם רוצה לילך בדרך הישר מתעוררין עליו דינים. והסברא הוא להיפוך^ד. אך כי יש שני מיני יראה, יראת העונש ויראת הרוממות. יראת העונש נקרא צדק, ויראת הרוממות נקרא אמונה. כי מחמת שהוא מאמין באמונה שלימה שהשי"ת הוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין ^[יג] הוא ירא ממנו. וידוע הוא כי א"א לבוא לאמונה רק ע"י יראת העונש. כי מחמת שהוא ירא מהעונש מאמין שהשי"ת הוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, ומזה בא לאמונה יותר גדולה. נמצא תיכף כשרוצה לילך בדרך הישר צריך להיות לו יראה הנקרא צדק. ובצדק כתיב (תהלים ט) **והוא ישפוט תבל בצדק**, לפיכך מתעוררין עליו הדינים^ה. אך כשבא אל האמת היינו אל היראה הנקרא אמונה או כל הדינים נמתקין בשרשן. וזהו **תתן אמת ליעקב** ^[יג], היינו להיראה, כי יעקב הוא יראה, מלשון (משלי כב) **עקב ענוה יראת ה'**. או בוודאי **חסד לאברהם**, כי אברהם נקרא מי שבא לדבק א"ע להשי"ת, מלשון אבוא רם. וזה שכתוב (בזוהר בלק דף קצה ע"ב)^ו **והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור הלציו** ^[יג] היינו צדק והיינו אמונה אלא עד לא אתחברת אמת בהדה אקרי צדק כיון דאתחבר אמת בהדה אקרי אמונה וכל מיכו וכל נהורא שריא בה :

פח ^[יג] (תהלים קמו) **המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר**. הנה ידוע כי ההשפעות והברכות א"א להם לכא"כ לעולם אלא ע"י הצדיק כי הצדיק יש לו ידים במה לקבלם דהיינו אהבה ויראה, כי הם הידים לקבל בהם כל ההשפעות וכל הברכות. וצריך הצדיק כזה לגנוז האהבה והיראה, כדי שלא יקטרגו המקטרגים עליו, ויגזלו ממנו ההשפעות. וזהו **המכסה שמים בעבים**, היינו אש ומים. היינו כשהצדיק יכול לכסות שמים, היינו אש ומים, היינו האהבה והיראה שלו. אזי **המכין לארץ מטר**, היינו שיוכל להמשיך כל הברכות שהם בחי' מטר : אך כשהצדיק הוא מפורסם גדול, אזי המקטרגים יודעים ומשגיחים עליו היטב, ואינם מניחים לו להוריד השפע. והקב"ה נותן בלב צדיק אחר להחזיק עליו במחלוקת כדי לכסותו ^[יג], ושיוכל להוריד השפע. וזהו מחלוקת שהוא לשם שמים ^[יג], היינו לשם צדיק, שהוא מכונה בשם שמים, מחמת שיש לו אהבה ויראה. היינו לשם שמים האהבה ויראה. וכדי להכין מטר שהוא בחי' השפעות וברכות :

תורה אור
בראשית ב (יה) ויאמר יקוק אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו: ישעיהו ל (כו) והנה אור תקבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבועים כאור שבעת הימים ביום תבש יקוק את שבר עמו ומתן מקחו ירפא: ס

תורה פו
הושע ו (ח) גלעד קרית פגלי און עמקה מרים: ישעיהו נח (יג) אם תשיבו משבת רגלך עשות חסדים ביום קנשי וקראת לשבת ענג לקדוש יקוק מכבד ויבדלתו מעשות ידרכיך ממצוא חסדך ודבר דברי: מלאכי ג (כ) ויראה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בנגפיה ורצאתם ופשתם כעגלי מרבק:

תורה פז
מיכה ז (כ) תמן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתיו מימי קדם: תהלים ט (ט) והוא ישפט תבל בצדק ודון לאמים במישורים:

משלי כב (ד) עקב ענוה יראת יקוק עשר וקבדו ותיים: ישעיהו יא (ה) והנה צדק אזור מקניו והאמונה אזור תלדיו:

תורה פח
תהלים קמו (ח) המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר:

^א ע"ש במקדש מלך והקדמת המתוק מדבש בשם שער מאמרי רשב"י והגהות מהר"י על זוהר הוה ד"ה אשורנו. ובע"ה שער לד פ"ג ופ"ד ובשער לה פ"א.

^ב בראשית ב' יח

^ג ע"ן פרי עץ חיים שער ק"ש פרק כה, שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ח'

^ד פי כי מנשי דנינה נעשים חכ"י דז"א והקטע סלל חסד וטובה לכן ה"ס מומין נז"ל.

^ה תורה זו היא לשון התברים כמבואר בסוף תורה קח ולא ידוע מתי והיכן נאמרה

^ו קטע מהוטר כל מקדש שמזמרים בליל שבת

^ז בתקפא הניח כאן מוהר"ת מקום לציון הוהר ולא מילא אותו וכן בתולד ותולדו ותרוצו, ובתשכס ביטל הריוח.

^ח וזהו תרומה קלה: טעם שאסור לומר והוא רחום במעריב של שבת וזהו ויקהל רג. והקדמת מתוק מדבש שם משער הכוונות כונות רחיצת חמין.

^ט מתרצו - אתקדש

^י ל"שה"כ תהלים צב י"א

^כ מתרצו - להיפוך

^{כא} לשון הוהר ח"א דף יא:

^{כב} מתרצו - הדינים

^{כג} מיכה ז' כ'

^{כד} בתקפא - (בזוהר בלק דף נח ע"ב) ובתולדו תוקן (ציון הוהר הזה כתב

^{כה} מוהר"ת בתורה ז אבות]

^{כז} ישעיהו יא ה'

^{כח} לשון התברים כנ"ל לא ידוע מתי והיכן נאמרה

^{כט} מתרצו - לבוא

^ל ע"ן שחות הר"ן את צו, ולקמן תורה קיד ותורה רח

^מ * אבות פ"ה

^א ע"ן פרש"י בראשית ו' ט' - נח היה צריך סעד לתמוכו ואברהם היה

מתחזק ומהלך. וע"ן בעש"ט עה"ת פרישת נח את ז' ח' ט'

^ב בתקפא גיטין (במס' דמאי פ"ג) אפילו, ובתקפא של ברגר והאוצר-

(במס' דמאי פ"ג) (צ"ע כיון שבכל עשר מקומות האחרים שנמצא

שינוי בין נוסחאות תקפא נמצאה גרסת גיטין מתוקנת יותר אולי גם כאן

כונת מוהר"ת היתה לנחוק כדי לציין שאינו לשון המשנה אלא ירושלמי,

אבל מסתבר יותר להפך שחז"ל השאיר מקום לכתוב (במס' דמאי פ"ג

הלוקח פירות) ואח"כ כיון שכבד ממילא היה צריך לתקן לעיל בדף צד: תיקון

גם כאן ובתב בקיצור פ"ג

^ג אין זה לשון המשנה אלא לשון תפארת ישראל שם ומקורו בירושלמי

פ"ד הלכה א' שם הלשון- אמת שבת עליו והוא אמר אמת.

^ד ע"ן תורה רנא ותורה לא

^ה גם בדפוס"ד ותולד- שהיא, ומתולדו - שהוא

^ו ע"ן ברכות נו: ג' מעין עוה"ב אלו הן שבת וכו', עוד שם שבת א'

^ז מס' לעוה"ב, וע"ן תורה עב תנינא

^ח גם בדפוס"ד ותולד- שהיא, ומתולדו - שהוא

^ט ישעיהו ל' כו

^י מתרצו - לצרכו

^י גם בדפוס"ד ותולד- שהיא, ומתולדו - שהוא

^י לשון התברים כנ"ל לא ידוע מתי והיכן נאמרה

מאמר פוסעים בו פסיעה קטנה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
תורה זו לשון החברים לא ידוע מתי
והיכן נאמרה

פתיחה

כמו בתורה פה גם כאן בתורה פו מבאר רבנו את המזמור פוסעים בו פסיעה קטנה וכו' עפ"י הסוד, אבל עפ"י סוד אחר. שבימי החול יש אחיזת החיצונים ברגלי המלכות ועל כן קשה לילך בדרכי ה' לעבוד אותו כראוי, ובשבת עולה המלכות מהם, אלא שעדיין לא רגילה לילך, וצריך סעד, לסמכה במידת האמת, ועוד לחזק את שלשת רגליה בצדקה של שבת.

ליקוטי הלכות

אין

שיחות השייך לתורה זו

עיין פל"ח על יבמות צג. שכתב – זה שעושה רבי ינאי בערב שבת על הפירות העתידין לבוא בשבת, זהו בחינת התיקון של צדקה שנותן כח להרגלין. עכ"ל. וצ"ע שהרי עשה זאת לעצמו לעונג שבת ואע"פ שיש בזה כבוד שבת אבל לכאורה אינה צדקה, ואולי התכוון לצדקה לבני ביתו. אלא שצ"ע א"כ כל הקונה צרכי שבת זוכה לתיקון הרגלין, ומדוע רבנו נקט דווקא שנותן לאדם צדקה על שבת או שמוזמן אותו לסעוד על שלחנו בשבת.

שבת הוא בחינת משפט בחינת עמודא דאמצעייתא כמובא בתיקונא תשס"ד דף מ'. שהתיו של שבת מרמז על תפארת שהוא עמודא דאמצעייתא. וכן מבואר בספר הקנה דף ג'. תפארת נקרא שבת ומלך וכו' וזה ואת משפטי שמרו וכו' ואת שבתותי קדשו וכו' (יחזקאל ב) והוא בחינת יעקב. כי יעקב הוא הראשון שנאמר בו שמירת שבת כמו שכתוב ויחן את פני העיר וכמו שדרשו רז"ל. גם שבת הוא בחינת שלימות הצדקה, בחינת שמש בשבת צדקה לעניים. ועל כן פתח התנא מסכת שבת פ"ט העני את ידו וכו'. וכמבואר במאמר בירא בדברא הנ"ל ועיין גם כן במאמר פוסעים בו סימן פ"ו. וזה שאמרו רז"ל פוסקין צדקה לעניים בשבת וכו' (שבת דף קג) וזה שימרו משפט ועשו צדקה וכו' אשרי אנוש וכו' שומר שבת מחללו וכו' ומחזיקים בברית. (ויקרא דשבתא סי' ב')

הקדמה

רבנו מבאר את החרוז השני והשלישי של הבית האחרון ממזמור "כל מקדש שבת", שמנהג ישראל לומר בליל שבת, הבית האחרון בו יש בו חמשה חרוזים. והם:

עֲזֹר לְשׁוֹבְתֵים בְּשַׁבְעֵי בְּחָרִישׁ וּבְקֶצִיר עוֹלָמִים. (הפירוש הפשוט – עזור לשובתים ממלאכה בשבת קדוש)

פוסעים בו פסיעה קטנה. (כי אין לו לאדם לרוץ בשבת כמו בחול שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול דכתיב אם תשוב משבת רגלך שיע אר"ח שא אבל פסיעה גסה גם בחול אסור כי פוגם בראיה. שבת ק"ג). סוּעֵדִים בּוֹ לְבָרָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. (מצוה לאכול בשבת ג' סעודות לברך ג"פ ברכת המזון)

צְדָקָתָם תִּצְדָּקֵיךָ כְּאֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים. (המקיים מצווה זו היא תאיר לו לעת"ל כאור שבעת הימים אור הגנוז כמ"ד ששימש בשבעת ימי בראשית)

ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְבֵּת תָּמִיד. (התמימים מקיימים זאת מאהבת ה' אלקי ישראל)

ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים: (ה' אלקי ישראל הוא ישועתנו תמיד)

עפ"י הפשט החרוז השני צ"ע שמצד אחד מרכב משני פסוקים והיה ראוי שגם הראשון יסתיים באותיות ים בשביל החרוז, מאידך אם הכוונה שהוא עניין אחד שעל כן רק בסיומו נגמר במילה "פעמים" בשביל החרוז, קשה שלכאורה אין קשר בין הרישא לסיפא. אמנם לפי פירוש רבנו מובן היטב הקשר כי בגלל ש"פוסעים בו" עדיין "פסיעה קטנה" דהיינו שהמלכות זה עתה עלתה מאחיזת החיצונים, לכן צריך לקיים "סועדים בו" דהיינו לסעוד אותה ברגל שלישיית דהיינו במדת האמת.

בחמש תורות מזכיר רבנו את המזמור הזה (פה פו רכו רעו רעו), בתורה רכו רעו מבאר עפ"י הגמ' שפסיעה גסה נוטלת מאור העינים, ובתורה פה ביאר עפ"י הסוד שהמלכות בראשית תיקונה היא בחי' פסיעה לבר, וכאן

ובתורה רעז/ו² מבאר עפ"י הסוד שהמלכות בימי החול אוחזים החיצונים ברגליה ועל כן קשה לילך בדרכי ה' לעשות רצונו כראוי, היסוד הזה בקיצור מבואר גם בתורה קלט/ו³. בתורה רעז מבאר רבנו שע"י מצות אכילת שבת מחזקים את הרגלים. אבל אצלנו העצה לחיזוק הרגלים היא לסעוד אותה ברגל שלישית דהיינו מדת האמת, ולחזק את ג' הרגלים ע"י צדקה של שבת.

קושיות

- א. צ"ע כיון שהרגל השלישית היא אמת לכאורה היא סיוע של הקב"ה שחותמו אמת (בחי' התפארת המצטרף לנצח והוד) ומדוע הקב"ה צריך חיזוק ע"י צדקה של שבת
- ב. צדקה של שבת היינו שנותן לאדם על שבת, צ"ע הרי נותן לו לפני שבת, משמע שלא הנתינה היא הצדקה אלא מה שהאדם נהנה ממנה. וצ"ע הרי עיקר הצדקה היא מעשה החסד שמעורר חסד עליון וכן מה שמחסיר מעצמו ובוטח בהקב"ה שלא יחסר לו. אבל א"כ מה ההבדל בין צדקה של חול לצדקה של שבת? גם צ"ע כיצד יתכן לומר שלהחיות עני הגון ביום חול פחות חשוב מליתן לאדם שיהיה לו אפשרות לקיים ג' סעודות שבת? ואם העיקר היא שמכוון לכבוד שבת ומגלה אמונת היחוד, צ"ע הרי כבר ביאר שזה בחי' אמת שהוא רק רגל שלישית ולא שמחזק את כל הג' רגלים. אלא מוכח שהשבת לבד לא מועיל שהרי היא בחי' אמת דהיינו רק רגל השלישית הנ"ל שצריכה חיזוק, וכן מעשה הצדקה לבד לא מועיל שהרי צדקה של חול לא מועיל, אלא דווקא בהצטרף צדקה עם גילוי אמונת היחוד, הצירוף הזה הוא מאיר אור נפלא שמחזק את רגלי המלכות.
- ג. צ"ע מדוע הרגל השלישית מדת האמת תתחזק ע"י צדקה של שבת יותר מע"י התחזקות במדת האמת. דהיינו מה פועל את חיזוק רגלי המלכות? הרי האמת כבר נמצאת מצד הזמן של שבת, ומה מוסיף הצדקה

² תורה רעז - ודע שעקר כבוד שבת היא האכילה, כמו שכתוב (שמות ט"ז): "אכלוהו היום", כי אכילת שבת יקרה מאד, כי הוא פלו אלהות פלו קדש, וכמבאר (לעיל בסימן נ"ז). ועל כן מצוה גדולה להרבות בסעדת שבת, והוא תקון לחלול שבת, כי מחלול שבת אי אפשר לזרה. כי בקל אפשר להבשל בחלול שבת, חס ושלום: והתקון הוא על ידי האכילה של שבת, כי חלול שבת הוא בחינות חלל, בחינת הסתלקות, בחינות "כי ימצא חלל באדמה" (דברים כ"א). וזמי שמטה אשתו הראשונה פסיעותיו מתקצרות' כמו שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין כב). ושבת היא בחינת אשתו ראשונה, כמו שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (בראשית רבה פרשה י"א): שאמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא לכל נתת בן זוג ולי לא נתת, והשיבה השם יתברך שפנסת ישראל הוא בן זוג שלה. נמצא שחלול שבת הוא בחינות פסיעות קצרות, בחינות פסיעותיו מתקצרות כנ"ל: והנה מצינו להפך, כי הלא אדרבא רבותינו, זכרונם לברכה, אסרו לפסע בשבת פסיעה גסה (שבת קיג:), וצריך דוקא לפסע בשבת פסיעה קטנה. אף דע, כי בחל פשעושוין מצוה, וכל מצוה היא קומה שלמה, יש מקומות שהספרא אחר יונקת מהם, והן הרגלין של המצוה, שמשם יניקת הספרא אחרא, בבחינות "רגליה יורדות מות" (משלי ה), ובשבת עולין הרגלין מן הקלפות בבחינות "אם תשיב משבת רגלך" (ישעיה נ"ח), שבשבת משיבין הרגלין של מצוה אל הקדשה, ואזי מתחלת לילך לפני השם יתברך, והנה בודאי בתחלת ההליכה אינה יכולה לעשות דרך כבושה רק הוא עדין שביל דקיק פעמי הרגלין, אף הוא כמשל התינוק כשמתחיל לילך, שבתחלה אינו יכול להלך יפה, אף האב מחמת גדל אהבתו ושעשועיו עם בנו, הוא עושה מפעמי רגליו דרך, כמו שאנו רואין כשהתינוק עושה איזה דבר קטן, או מדבר איזה דבור אף שאינו חכמה כלל, עם כל זה מחמת אהבת האב ושעשועיו מזה, הוא מחבב הדבר ומגדילו ומרחיבו ועושה מזה דבר גדול, כמו כן השם יתברך, כשהמצוה מתחלת לילך, או כשאדם עושה איזה דרך חדש להשם יתברך, אף שבתחלה הוא שביל דקיק, עם כל זה מחמת גדל שעשועיו יתברך מזה, הוא עושה מפעמי רגליו דרך כבושה: וזה בחינות (תהלים פ"ה): "צדק לפניו יהלך". צדק, הינו המצוות כמה שכתוב (שם קי"ט): "כל מצותיך צדק". כשמתחלת המצוה לילך לפניו יתברך, אזי "וישם לדרך פעמיו", שהוא יתברך עושה דרך כבושה מפעמי הרגלין, שהם רק שביל דקיק, ומחמת שעשועיו, הוא משים לדרך רחב וכבוש, את פעמיו, שהם רק שביל דקיק כנ"ל, וכל זה נעשה על ידי אכילת שבת שמשם מקבלין כח הרגלין בבחינת (שבת קנב): "דוק בכבי ותשכח ברגליך", שעל ידי האכילה מקבלין הרגלין כח ואזי נעשה מפעמי הרגלין, שהם רק שביל דקיק, פסיעות קטנות, נעשה מהם דרך כבושה כנ"ל: וזה בחינות: פוסעים בו פסיעה קטנה, סועדים בו לברך שלש פעמים. הינו שבשבת פוסעים פסיעה קטנה. והוא תמוה, לכאורה, כי הלא אדרבה, מי שמטה אשתו הראשונה, פסיעותיו מתקצרות, ושבת היא בחינות אשתו הראשונה כנ"ל, והיה ראוי שיהיה בו פסיעות גדולות ורחבות, אף סועדים בו לברך וכו' הינו שאוכלים סעדת שבת. ועל ידי זה באמת נתתקנין הפסיעות קטנות ונתרחבין ונעשה מהם דרך כבושה בבחינת "וישם לדרך פעמיו" כנ"ל, ועל כן על ידי אכילת שבת נתתקן חלול שבת, שהוא בחינות פסיעות קצרות כנ"ל, כי על ידי אכילת שבת נעשה מפסיעות קצרות רחבות ונעשה מהם דרך כבושה כנ"ל:

³ תורה קלט - צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (תהלים פ"ה). כי יקרא דשבתא הוא, כי בחל שיש שליטת החיצונים, כשהאדם עושה מצוה, אזי יונקת הקלפה מהרגלין של המצוה, כי כל מצוה היא קומה שלמה. ואזי אין להמצוה ההיא בחינת רגלין, לעלות בהם ולילך לפני הקדוש ברוך הוא. כי הקלפה לקחה הרגלין, ובבחינת (משלי ה): "רגליה יורדות מות": וכשבא שבת, ונתבטל שליטת החיצונים, אזי עולים הרגלין מהמצוה, שהיו בתוף החיצונים בחל שינקו מהם, ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקדוש ברוך הוא. וזהו (ישעיה נ"ח): "אם תשיב משבת רגלך", שעל ידי שבת תשיב ותחזור הרגלין להוציאם מבין החיצונים. ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא משתעשע בה, אף אם נעשית על ידי קטן שבקטנים, ובלי פונה ושלמות הראוי להמצוה, עם כל זה יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול מהמצוה. כמו האב שיש לו תענוג גדול כשבנו מתחיל להלך, אף שאינו הולך כראוי, עם כל זה משתעשע מאד ממנו. כך הקדוש ברוך הוא משתעשע מאד מכל אחד מישראל כשעושה מצוה. והנה ההולך במדבר במקום שאין דרך, אינו יכול לעשות דרך כבושה על ידי פעמי רגליו, כי אם שילך הרבה. והמצוות נקראים צדק, כמו שכתוב (תהלים קי"ט): "כל מצותיך צדק". וזהו צדק לפניו יהלך, כשהמצוה הולכת לפני הקדוש ברוך הוא, אזי וישם לדרך פעמיו, הקדוש ברוך הוא עושה מפעמי רגליו, דרך, שהוא נאמר על דרך שהוא כבושה לרבים. כי מחמת גדל התענוגים והשעשועים שיש להקדוש ברוך הוא מהמצוה, עושה מפעמי רגליו, דרך כבושה. וזהו "וישם לדרך פעמיו":

של שבת? דהיינו אפילו אם נאמר שהצירוף של הצדקה עם השבת גורם, קשה הרי זו אותה שבת שכבר נמצאת שמאיר בה אמת שנעשית רגל שלישית למלכות, וא"כ רק נוספה הצדקה. וא"ת שצדקה לשבת יש בה יותר אור מצד הצדקה בעצמה, צ"ע מדוע, הרי מחסיר מעצמו באות המידה ובוטח בה' באותה מידה, אלא נוסף שעושה לשבת דווקא כי מאמין אמונת היחוד, אבל הרי זה כבר אמרנו שהיא הרגל השלישית וכנ"ל. עיין תורה עא תנינא ההבדל בין צדקה לארץ ישראל לצדקה לחו"ל ומשמע שם שזה עניין סגולי מצד קדושת א"י ולא שיש חילוק בעצם התינה. וכנראה גם כאן מעלת הצדקה לשבת היא עניין סגולי מצד קדושת השבת וצ"ע.

ד. צדקה של שבת צ"ע שהיא כנגד שמש העתידה להתחדש לעתיד לבא ומסתמא הכוונה להכתוב אור הלבנה כאור החמה ואור החמה שבעתיים, וא"כ מה הכוונה שהיא כאור שבעת הימים, דהיינו שבעת ימי בראשית. לכאורה נקט אור שבעת הימים כדי שיתאים ללשון המזמור צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים אבל עיין לקמן.

ה. קושטא קאי, לכאורה זהו שאמרו לשקר אין רגלים, ועל כן לא אמרו שהוא פורח באויר או יושב או שוכב על הארץ, כי הכוונה שאין לו קיום כלל, כי אין לו בסיס להתקיים עליו, שעל כן צריך לצרף לו איזה משהו אמת בתחילתו כדי לקיימו, עד שתתגלה האמת. (סוטה לה. פרש"י במדבר יג כז וילקוט שמעוני שם זוהר ח"ג קסא.) צ"ע שרבנו מביא ראייה שאמת היא רגל שלישית ממחול קושטא קאי, והרי זה רק כח עמידה ולא כח הליכה.

ו. עיין לעיל בשיחות שכתב הפל"ח שרבי ינאי שעושה את הפירות שעתיד לקבל על שבת מהאריס שלו, נחשב לו לצדקה על שבת שמועיל לתיקון הרגלין, וצ"ע האם כל מה שאדם קונה לשבת לביתו נחשב צדקה על שבת א"כ מדוע רבנו נקט דווקא שנותן לאדם אחר או שמזמין אותו לסעוד אצלו בשבת.

ז. צ"ע איזה צדקה עשה יעקב אבינו שזכה לוירח לו השמש צדקה ומרפא לרגלו של יעקב שמדתו אמת, שנחלשה ע"י נגיעת הס"מ בה והוצרכה לחיזוק ורפואה ע"י צדקה של שבת דייקא. ואולי כיון שיעקב נקרא שמש, נחשב בעצמו למהות של צדקה, ולא דווקא באיזה מעשה מיוחד שעשה אז.

ח. למעשה צ"ע האם הכוונה לתיקון הרגלין רק בשבת או שהיא עצה לתיקון הרגלים תמיד מכח אחיזה במדת האמת והשבת וצדקה על שבת. ונראה פשוט שבאמת התיקון הוא רק בשבת, אבל התיקון בשבת מתקן את כל הימי החול כיון שכל המצוות של חול אין להם הליכה לעלות למעלה רק בשבת ע"י האמת המאיר בה וע"י הצדקה לשבת.

בימי החול החיצונים או חושים ברגלי המלכות בבחי' רגליה יורדות מוות, כי בימי החול שולט השקר שאין לו רגלים, בחי' הנחש שנקצצו רגליו, ועל כן אין כח ברגלי הקדושה לילך בדרכי ה', דהיינו שקשה להמליך את הקב"ה בתורה ומצוות ועבודת ה', בבחי' הני ברכי דרבנן דשלהי דהיינו חולשה ועייפות, מנייהו, דהיינו מהחיצונים הנ"ל. רגלי רבנן דייקא, שהם הרוצים לילך בדרכי ה' ולא מצליחים. כי הנחש והשקר שולט, דהיינו הס"מ הנוגע בבחי' ירך יעקב¹ שמדתו אמת, שעל כן אפילו מדת האמת צריכה חיזוק, בבחי' "ויזרח לו השמש" להתרפא מצליעתה, ואע"פ שלכולם זורחת שמש² ליעקב אבינו זרחה השמש צדקה של שבת שהיא בחי' ואור החמה שבעתיים, וכמבואר במדרש³ ששמש שזרחה ליעקב הייתה בבחי' האמור לעתיד לבוא "הנה היום בא בוער כתנור", שצדיקים מתרפאים בה ורשעים נשרפים בה. ובזוהר חדש⁴ אמרו שנתגלתה לו שמש שהיתה גנוזה בעבורו.

¹ אור עינים (לרבי אליעזר צבי סאפרין) ח"א מערכת אות ב – בְּרַכֵּי דְרַבְנָן אמרו רבותינו ז"ל (ברכות דף ו' ע"א) 'הני ברכי דרבנן דשלהי מנייהו'. הנה כלה העליונה, רגליה יורדות מות' (משלי ה ה), ואז השקר ושואין לו רגלים (ו) הוא אוהו באות ש' שיש לה ג' רגלים ביחד, והחיצונים מדבקים אות ש' לקר', כדי לשקר ולאחוז בקדושה. אבל מעת שנקצצו רגליו של נחש, אז אין להם עוד כל כך כח לשקר. וכן מכח זה ה' בהם כח לאחוז בירך יעקב, עד שקשר של רשעים אינו מן המנין (סנהדרין דף כ"ו ע"א), כי 'תפרדו כל פועלי און' (תהלים צב י). עיין לקוטי ש"ס ברכות (דף ז' ע"ב):

² חולין צא: אמר ר' עקיבא שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע באיטליז של אימאום שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל כתיב (בראשית לב לב) "ויזרח לו השמש, וכי שמש לו לבד זרחה והלא לכל העולם זרחה? אמר ר' יצחק שמש הבאה בעבורו זרחה בעבורו.

³ בראשית רבה עה ח' – ויזרח לו השמש וגו' (בראשית לב, לב), אמר רבי ברכיה ולמי לא זרחה השמש, אלא לו לרפואתו, אבל לאחרים אורה. רב הונא בשם רב אחא אמר, כך היתה השמש מרפא באבינו יעקב ומלהטת בעשו ובאלופיו. אמר לו הקדוש ברוך הוא את סין לבניך, מה את השמש מרפא בקו ומלהטת בעשו ובאלופיו, כך בניך תהא השמש מרפא בקו ומלהטת בעובדי פוכבים, מרפא בקו (מלאכי ג, כ): וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, ומלהטת בעובדי פוכבים (מלאכי ג, יט): הנה היום בא בער פתנור וגו'. (בראשית לב, לב):

⁴ זוהר חדש בראשית יט. (מתוק מדבש) – אמר רבי חייא לרבי יוסי בְּרַדְאֵי דְאִמְרֵי חֲפִימֵי מִתְנִיתָא בודאי שאמרו חכמי המשנה (מנסי' חולין דף טז ע"ט) על ענין שְׁמֵשׁ דְהָתָה לְיעָקֹב שהיה מאיר ליעקב לבדו, כמ"ש ויזרח לו השמש, דהיינו השמש ששקעה בעבורו זרחה בעבורו, ואני שואל עד כמה זמן ומתי יהיה עוד הפעם דבר כזה, כלומר מתי יחזור להאיר עברו עוד הפעם השמש כמו שהאיר אז, אמר רבי יוסי, אִמְרָא לָךְ מְלֵה דְהָתָה אִמְרָא אַבָּא אומר לך דבר בענין זה, מה שאמר לי אבי,

ולשמש הוזהר זוכה מי שנותן צדקה לעני הגון על שבת, או המזמין אותו לסעוד על שלחנו בשבת, כי צדקה כזו היא שמש המחזקת את הרגלים ואת הרגל השלישית מדת האמת שיהיה להן ולה כח הליכה בדרכי ה'. וצ"ע אולי יעקב אבינו זכה לה ע"י שניצח את שרו של עשו הוא היצה"ר, כי זה עיקר קיום כל המצוות, דהיינו ההתגברות על היצה"ר, כי ללא יצה"ר היו האברים רצים למצווה מעצמם כמבואר בירושלמי (ברכות ט' ה' וסוטה ה' ה') שאברהם אבינו הפך את היצה"ר לטוב ואזי איבריו רצו למצווה מעצמם¹⁰ ורק בגלל זהמת הנחש אצלינו זה להפך, שהתורה מצווה אותנו לרוץ למצווה, לברוח מעבירה, כי בלא התגברות על היצה"ר אנו קרובים לעבירה, ויעקב אבינו כשנצח את הס"מ זכה לבחי' שבת בעצמה, שבת מיצה"ר ולתקן את חטא אדה"ר, וממילא האיר לו אור שבעת הימים¹¹ והוא בעצמו נקרא שמש (ב"ר סח י'). וכמבואר בתורה רנא/ו שכיון שיעקב מדרתו אמת וכן הצדקה והשמש בחי' אמת, שאין בהם שינוים אלא במקבלים מהם, לכן היה בכוחו להזריח לעצמו את כל הצדקות ע"ש.

ענין האמת שנעשית לרגל שלישיית לכאורה נעשה ממילא ע"י שבשבת המלכות עולה מן הקליפות מעולם השקר לעולם האמת, שעל כן אז אפילו עם הארץ ירא לשקר, וכדאינתא בווהר כד איתקדש יומא דהיינו שגם מקבלת אור החכמה הנקראת קודש ממנה כל החיצונים בורחים. ומה שצריך עוד גם לדבק עצמו במדת האמת, זה רק כדי שלא לפגום באמת. או אולי גם כי השבת היא בחי' שהאב בחכמה דהיינו הקב"ה שחותמו אמת אוהו בתינוק, אבל צריך שגם התינוק יאחו באביו, לכן צריך גם להיות מדבק עצמו במדת האמת.

ענין הצדקה של שבת שמחזק את השלש רגלים צ"ע, כי לכאורה הרגל השלישית אמת היא הקב"ה שחותמו אמת, אוהו במלכות לסייע לה שלא תיפול, בבחי' קושטא קאי, ומדוע הוא ית' צריך חיזוק? ואולי כי כל הסיוע הוא בבחי' מסייע אין בו ממש, בבחי' שרק שומר שלא תיפול, דהיינו קושטא קאי, דהיינו שהאמת סועד את המלכות רק בכח עמידה אבל לא כח הליכה, כי צריך שהיא תלך מעצמה ולא שיליכו אותה. על כן כדי שבחי' הרגל השלישית הוזהר בה גם כח הליכה צריך צדקה, דהיינו הארת דעת ואמת גדול המאיר לה ע"י צדקה. נמצא ששתי הרגלים צריכות חיזוק כיון שלא הורגלו בהליכה אבל הרגל השלישית צריכה חיזוק כיון שסועדת רק בכח עמידה.

צדקה של שבת מעוררת את אור החמה שיהיה לעתיד לבוא שהוא שבעתיים דהיינו שמ"ג פעמים מאור של היום, והוא אור שבעת הימים שהאיר קודם החטא, כי החטא גרם שנחלש אור החמה להיות שמש של ימי החול. ומסתמא אין הכוונה לאור הגשמי אלא לאור הגנוז המלוכב בו. כי אור גשמי אין צורך ליותר ממה שיש לנו היום, אבל אור אמיתי שמגלה את הקב"ה זה אור שחסר מאד היום, דהיינו האור שיתגלה לעתיד לבוא בחי' מלאה הארץ דעה כמים לים מכסים, והאור הזה לא מתגלה ע"י שבת לבד שהיא שבת היא אמת שנעשית רק רגל שלישיית אלא דווקא ע"י צדקה על שבת כי צדקה גם היא שכל גדול כמבואר בתורה רכה, לכן רק בהצטרף שתיהן אמונת השבת עם מעשה הצדקה מגלה את השבעתיים של אור החמה, שעל ידו מקבלת המלכות כח גדול להמליך את הקב"ה.

למעשה נראה שרבנו מדבר כאן על שבת קודש, שהוא הזמן שהמלכות עולה מאחיזת הקליפות, וכיון שהשבת בחי' אמת, כבר נעשה על ידה רגל שלישיית סעד למלכות, וצריך רק לחזק את השלש רגלים, ע"י צדקה על שבת. וזה אפשר לעשות גם בשאר ימי השבוע, ע"י שנותן לעני הגון על שבת הבאה, ומסתמא גם כשמכין

דההוא שמשא ונהורא סגיא דהוה ליעקב כי אותו השמש והאור הגדול שהיה מאיר ליעקב, גניז הוא לצדיקים לעתיד לבוא גנו אותו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, ולא דא הוא שמשא דמשתמשין בה בנאיה דעשו ולא זהו אור השמש הגשמי שמשתמשים בו בניו של עשו. ומפרש ואתגהר ובעת שנגע שרו של עשו בכף ירך יעקב, ראה יעקב ברוח הקדש שנגזר דישתעבדון בנאיה דיעקב תחתיו שישתעבדו בניו של יעקב תחת עשו, וראה כי ניתנה לעשו ממשלת השמש בעולם הזה (מנחם לניל נהי י" ע"ט), ולכן בה שעתא הוה עציב יעקב באותה שעה היה יעקב עצב, כי חשש שעשו משתמש באותו האור השייך אליו, על כן אמר יעקב להקב"ה מארי עלמא רבון העולם, הא נהירותא דיילי אתייהיב ליעשו הנה האור שלי נתון לעשו, יצאה בת קול ואמרה, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', ונהירותא דיילך, לך אתגניז ולבניך כי האור שלך גנוז לך ולבניך, ואין זה אותו האור הגשמי שמשתמש בו עשו. אמר יעקב להקב"ה אורינא לי תראה לי את האור הגנוז לי, בה שעתא אפיק קדשא בריך הוא ההוא שמשא באותה שעה הוציא הקב"ה את אותו השמש שלעתיד לבוא, דחמי ליה יעקב ולא בר נש אחרא שראה אותו רק יעקב ולא איש אחר, תדא הוא דכתיב זהו שכתוב ויזרח לו השמש ומפרש אותו השמש שהיה גנוז בעבורו, וזה לו עתה, והוא היה כאשר עבר את פנואל ונצח את שרו של עשו, אמר רבי יוסי, כשנצח יעקב את שרו של עשו אז נגלה לו האור הגנוז, וזה שכתוב ויזרח לו השמש, לו משמע ולא אחר משמע שרק ליעקב נגלה אור השמש דהיינו אור הגנוז ולא לאחר.

¹⁰ בזה שמעתי מבארים קושיא כיצד שמע אברהם אבינו למלאך שאמר לו אל תעש לו מאומה הרי שמע מהקב"ה לשחוט, אלא שידע שטבע אבריו לרוץ למצווה וכאן ידו לא רצה לזה מעצמה, אלא היה צריך לשלוח אותה כמ"ש וישלח את ידו מזה הבין אברהם אבינו שאולי יש איזה כוונה אחרת ממה שמע מהקב"ה. לכן שמע בקול המלאך. (אבל צ"ע בזה האם כששומע ממלאך זה לא כמו ששומע מהקב"ה, הרי מלאך הוא שליח ה' ואין לו בחירה)

¹¹ ועיין תורה כג אות א' שיעקב מדרתו אמת בחי' אור הפנים הפך תאוות ממון שהיא עצבות וכבידות בעבודה"ש כמבואר שם ועי"ש שזה שכתוב "ויבא יעקב שלם עיר שכם וכו' ויחן את פני העיר" דהיינו כשנתרפא מצלעתו הנ"ל ע"י אור השמש שבעתיים אזי בכח הדעת הזה גם תיקן את כל אנשי עיר שכם להוציאם מתאוות ממון.

¹² תורה רנא – ויעקב שהוה בחינת אמת. כמו שכתוב (מ"כ ז): "תתן אמת ליעקב" נאמר בו (בראשית ל"ב): "ויזרח לו השמש", הינו בחינת ולנו תהיה צדקה הנ"ל, כי שמש היא בחינת צדקה כנ"ל ויזרח לך שמי שמש צדקה, הינו שיעקב על ידי האמת היה לו כח להמשיך ולהזריח לעצמו כל הצדקות, שהם בחינת שמש, וזה ויזרח לו השמש, לו דיקא, בחינת ולנו תהיה צדקה כנ"ל:

וקונה לבני ביתו צרכי שבת, יש בזה בחי' של צדקה על שבת, ובשבת עצמה נעשה ע"י שמזמין אורח עני הגון לסעוד עמו, או שנותן לו מאכלים שיסעד בביתו.

עד כאן ההקדמה

*

תורה פו (יא)

פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים וכו' [יב]. הוא החרוז השני בבית האחרון של מזמור כל מקדש שנוהגים לזמר בליל שבת קודש. ורבנו מבאר עפ"י הסוד **הנה ידוע כי בימי החול הוא שליטת החיצונים, ועש"ק** ובערב שבת קודש מזמן בין השמשות במשך כל השבת אין להם שליטה כלל כי רגלי המלכות עולין מהקליפות, בסוד אם תשיב משבת רגליך כפי שיתבאר לקמן. **כמ"ש בזוה"ק** [י"ט] [י"ז] **כד איתקדש יומא כדן יתפרדו כל פועלי און [י"ז] [י"ח]—** כאשר מתקדש

^א תורה זו היא לשון החברים בכנבואר בסוף תורה קח ולא ידוע מתי והיכן נאמרה

^ב לשון הומר כל מקדש שמזמרים בליל שבת

^ג בתפארת הניח כאן מוהר"ן מקום לציון הזוהר ולא מילא אותו וכן בתולד ותולדו ותוצו, ובתשכס ביטל הרוח.

^ד זוהר תרומה קלה: טעם שאסור לומר הוא רחום במעריב של שבת וזוהר ויקהל רג. והקדמת סתוק מדבש שם משער הכוונות כוונת רחיצת היין.

^{טו} **עיין שער הכוונות ענין קבלת שבת ד"ה אח"כ** – טעם רחיצה זו מה שרמזו בס' הזוהר בפ' ויקהל דף רג ע"א, בענין מה שנעשה בכל יום ששי לפנות ערב, כי מתקבצים שבעים כוכבים ונעשים כעין מדורה אחת של אש, ורוצים להתקרב ולהתאחד בקדושה לקבל שפע מעולם האצילות, ואז נתעורר חד שלהוב דאשא וכו', והענין הוא כי אותה המדורה של אש, היא סוד קליפת נוגה, שהיא הקליפה היותר קרובה אל הקדושה, והקליפה בראותה כי השפע של יום השבת שעבר לקחוהו ששת ימי החול בששת ימי המעשה, (והיינו חג"ת נה"י דז"א, והמלכות דבוקה עם היסוד), ועתה שהוא ערב שבת יודעת הקליפה שתחזור הקדושה להתעלות כדי להזדווג שם למעלה, ולקבל שפע כדי לחזור ולהשפיע פעם אחרת שפע בעולמות התחתונים, ואז גם הקליפה עולה כדי לשאול גם כן פרנסתה, כי כיון שכבר גמרו כל ששת ימי החול לקחת חלקם, הנה הגיע זמנה גם כן לקחת אחריהם גם היא חלקה כהם, וזו היא הסיבה שבכל יום הששי עולה הקליפה למעלה, אמנם כדי שלא תערבב את השמחה העליונה, ולא תתבטל הכללות של העולמות ותוספת קדושתם העליונה, לכן נמשך מן גבורות העליונות כח אחד הנקרא שלהוב דאשא, ומוריד את הקליפה ההיא אשר היא בחי' ההוא כוכבא דאתעביד כעין חד מדורה דאשא, למטה עד התהום.

זוהר תרומה דף קלה. – ומפרש דכיון ואמר **רְאָא דְשֵׁבֶת** סוד הנעלם בענין השבת, **אִיחֵי שֵׁבֶת** השכינה נקראת שבת ועל סם שהיא עולה כליל שבת לחג"ת דז"א שסם סוד ג' קוין של אות ש' והיא נקראת ב"ת, הכי השם שבת), **דְּאִתְאַחַדְתּוּ** (ה"ג) **בְּרֵאָא (דף קלה ע"ב) דְּאִחַד לְמִשְׁרֵי עֲלָה רְאָא דְאִחַד** שנתאחדה בסוד אחד כדי שישרה עליה ז"א שהוא סוד אחד בסוד היחוד הנעשה אז, ומתחיל לפגש את תפלת ליל שבת ואמר כי **צְלוֹתָא דְמַעְלֵי שְׁבֵתָא** סוד התפלה של ליל שבת הוא **דְּהָא אִתְאַחַדְתּוּ בְּרֵאָא קְדִישָׁא בְּרֵאָא דְאִחַד** שהי נאחדה השכינה שהיא סוד כסא הכבוד הקדוש בשעה קטומיה בסוד אחד, **וְאִתְתְּקַנְתּוּ לְמִשְׁרֵי עֲלָה מְלָכָא קְדִישָׁא עֲלָהָ** ותיקנה עממה שישרה עליה הכלל הקדוש העליון שהוא ז"א בסוד היחוד. ומפרש מתי תיקנה עממה השכינה ואמר **פַּד עֵייל שְׁבֵתָא אִיחֵי אִתְיַחַדְתּוּ וְאִתְפְּרַשְׁתּוּ מִסְטְרָא אַחְרָא** כשנכנסת השבת היא מתאחדת ב"ק שלה ונפרדת מסטרא אחרא, כי כל זמן שה"ק הם נפרדים יש בהם אחיזת החיצונים, **וְכַל דִּינֵין מִתְעַבְרִין מִינָהּ** וכל הדינים מסתלקים ממנה, **וְאִיחֵי אֲשֵׁתְאֲרַת בְּיַחְדָּא בְּהִירֵי קְדִישָׁא** והיא נשארת ביחוד של האור הקדוש, כי אחר שכל הדינים נסתלקו ממנה אין מי שיחסיך פניה שלא תאיר, **וְאִתְעַשְׂרַת בְּכַפָּה עֲשְׂרִין לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא** ומתעשרת בכמה עטרות בשביל המלך הקדוש שהוא ז"א המוכן להתיחד עמה למעלה באילות, **וְכַל שׁוֹלְטֵינֵי רֵוַחֵין וְמֵאֲרֵי דִינֵין** וכל שליטת החיצונים השולטים מלך הרגו ובעלי הדינים שמקום אחיזתם בימות החול הוא בעולמות ז"ע, **בְּלָהוּ עֲרֻקֵין וְאִתְעַבְרוּ מִינָהּ** כולם בורחים ומסתלקים ממנה ונחבאים בנקבא דתומוא רבא, **וְלִית שׁוֹלְטֵינֵי אַחְרָא בְּכַלְהוּ עֲלֵמִין** ואין שליטה אחרת בכל עולמות ז"ע אלא כולם קוראים בשפה בדורה בשם ה'. **וְאִנְפַּהּ גְּהִירֵין בְּהִירֵי עֲלָהָ** ופניה של השכינה מאירות באור העליון של ז"א שנתעורר להתיחד עמה, **וְאִתְעַשְׂרַת לְתַתָּא בְּעַמָּא קְדִישָׁא** ומתעשרת למטה ע"י התפלות של עם הקדוש, **וְכַלְהוּ מִתְעַשְׂרֵין בְּנִשְׁמַתֵּין חֲדָתִין** וכל ישראל מתעשרין בנשמות השדות (ויתדות), שהם תוספת נר"ן הנמשכות מהארת השכינה, **כְּדִין שִׁדְוֹתָא דְצִלוֹתָא לְבִרְכָא לָהּ בְּחִדְהָ בְּהִירֵי דְאִנְפִּין** אז הוא תחילת תפלת ערכית לכרך אותה בשמחה ובפנים מאורות, **וְלִזְמַר בְּרַכּוּ אֵת יְהוָה הַמְבַרְךְ, אֵת יְהוָה דִּיִּיקָא** בזיוק תקנו לומר "את" ה' כנגד השכינה הנקראת א"ת לפי שהיא כלולה מכ"ב אותיות מא' ועד ת', **בְּגִין לְמַפְתַּח לְגַבְהָ בְּבִרְכָה** כדי לפתוח את תפלת ליל שבת לכבוד השכינה בצרכה, כי מה שאנו מקבלים כליל שבת תוספת הנר"ן הוא על ידה לכן ראו שצנכך לויתו. (רמ"ק ור"ג ומק"פ)

הנה בערבית של חול תיקנו לומר והוא רחום, כי יש ד' קליפות שהם עון משחית אף וחמה הנרמזות בפסוק זה, שדרך אלו הקליפות עולות התפלות ונשמות ישראל אל המלכות, וע"י שאומרים והוא רחום אנו מכניעים אותם ועוברים דרכם למלכות, ואח"כ ממשכים לה ברכות באמירת ברכו. אבל בליל שבת שכל הקליפות נכנסו ונחבאו בנוקבא דתומוא רבא, מתחילים מיד בברכו, **וְאִסִּיר לְעַמָּא קְדִישָׁא לְמַפְתַּח לְגַבְהָ בְּפִסְקָא דִּינֵין** ואסור לעם הקדוש להתחיל לכבוד השכינה בליל שבת בפסוק הרומז על שליטת הדין **בְּגִין וְהוּא רְחוּם וְגו', בְּגִין דְּהָא אִתְפְּרַשְׁתּוּ מִרְזָא דְסְטְרָא אַחְרָא** לפי שהיא כבר נפרדה מאחיזת הסטרא אחרא בכניסת השבת, **וְכַל מֵאֲרֵי דִינֵין אִתְפְּרַשׁוּ וְאִתְעַבְרוּ מִינָהּ** וכל בעלי דינים נפרדו ונסתלקו ממנה, **וְיִמָּן דְּאִתְעַר הָאֵי לְתַתָּא גְרִים לְאִתְעַרָּא הָכִי לְעֵילָא** ומי שמעורר את הדין למטה ע"י שאומר והוא רחום, הוא גורם לעורר את הדין למעלה ושהחיצונים יוכלו לשלוט ח"ו בשבת, ועי"ז **וְכַרְסִיָּא קְדִישָׁא לָא יְכַלָּא לְאִתְעַרָּא בְּעַטְרָא דְקְדוּשָׁה** הכסא הקדוש שהיא השכינה אינה יכולה להתעטר בעטרות הקדושה, **כְּכַל זְמַנָּא דְמִתְעַרֵּי לְתַתָּא אֵינֵין מֵאֲרִיחֵין דִּינֵין** כי כל זמן שמתעוררים למטה אלו בעלי הדינים **דְּהוּן מִתְעַבְרִין וְהוּן אֲזִילֵי בְּלָהוּ לְאִתְטַמְרָא גו נוקבא דְעַפְרָא דְתַהוּמָא רְבָא** שהסתלקו והלכו כולם קודם כניסת השבת להסתתר בנקב העפר של תהום הגדול ששם מדור החיצונים, ועתה שנתעוררו על ידי אמירת והוא רחום **בְּלָהוּ תִיִּבִין דְתַהוּמָא רְבָא** שהסתלקו והלכו כולם קודם כניסת השבת להסתתר בנקב העפר של תהום הגדול ששם מדור החיצונים, ועתה שנתעוררו על ידי אמירת והוא רחום **בְּלָהוּ תִיִּבִין לְאִשְׁרָאָה דְבִוְכְתִיָּהוּ** כולם חוזרים לשכון במקומם כמו בחול הגם שאין להם כח לשלוט, **וְאִתְדַחַקְתּוּ בְּהוּ אַתְר קְדִישָׁא דְבַעַתָּא נִיחָא** ונדחק בהם מקום הקדוש של ז"א שרצה לנוח במנוחת השבת שהוא השכינה, (לשון זה דומה למה שאמרם חז"ל (מגילת טו), כל העובר עבירה בסתר כאילו דחק רגלי השכינה).

^{טז} מתוצרו - אתקדש

^{יז} לשה"כ תהלים צב י'

^{יח} תהילים פרק צב (א) מזמור שיר ליום השבת: ..... (ז) כי הנה איב"ך יהוה כי הנה איב"ך יאבדו יתפרדו כל פעלי און:

יום השבת אזי נפרדים כל פועלי און, דהיינו כל עושי שקר/י^ט נפרדים מהמלכות. איתקדש יומא פירושו שבשבת המלכות עולה מן הקליפות, ואבא הנקרא קדש, מתלבש באמא ונכנס בזעיר אנפין/י^ז ומאיר למלכות, לכן שבת נקרא קדש. וממילא יתפרדו כל פועלי און שהם הקליפות והסט"א כי אין להם שליטה בחכמה. ועיקר שליטה שלהן בימי החול, הוא בבחינות רגלין/י^{כא} דהיינו רגליה של המלכות, בבחי' רגליה יורדות מוות, שאין מניחין לאדם לילך ברכי השי"ת דהיינו שמרגיש כבודות בהמלכת השם ית' ובכל עשיית רצונו ית', דאיתא בגמרא (ברכות ו')/י^{כב} הני ברכי דרבנן דשלהי מינייהו/י^{כג} דהיינו שעייפות שמרגישים תלמידי חכמים ברגליהם היא בגלל השדים והקליפות הסובבים אותם, דהיינו שזה מה שניכר קצת בחוש, ממה שברוחניות הם מתגברים עד שכל עבודת ה' שרוצים לעשות היא, כמשל אדם הרוצה לרוץ בתוך מים המגיעים עד ברכיו.

ובשבת קודש כל הרוצים להמליך את הקב"ה חוזרין להם כח ההליכה כמו"ש (ישעיה נח)/י^{כד} אם תשיב משבת רגליך, פשוטו של מקרא אם תשוב מעשיית עבירה וכו' אז תתענג וכו'. ורבנו מבאר עפ"י האריז"ל/י^{כה} שבשבת הרגלים שבות ועולות מאחיזת הקליפות השולטות בימי החול, וחוזרות למעלה. (שנה"י דעשיה עולים ממקומן למקום שהיה חג"ת דעשיה, ונשאר מקומן הראשון חלל המפריד בין רגלי המלכות לקליפות). ועוד גם אור החכמה מאיר בבחי' איתקדש יומא כנ"ל, וזהו ששבת בחי' עולם הבא, עולם האמת,

תרגום יונתן (י) ארום הא בעלי דבכך יי ארום הא בעלי דבכך יהובדון לעלמא דאתי מתפרשין מן סיעתהון דצדיקיא כל עבדי שקר: מלבי"ם - באור המלים - ויש הבדל בין רשעים ובין פועלי און, שפועלי און הוא בין אדם לחברו, והרשע יהיה לפעמים נגד המקום. ^ט ראה תרגום יונתן על תהלים הנ"ל שלעולם הבא יתפרדו כל עושי שקר מהצדיקים. כך גם יש לומר שבשבת שהיא מעין עוה"ב נפרדים כל עושי שקר שהם החיצונים האוחזים ברגלי המלכות בימי החול.

^כ פרי עץ חיים שער מקרא קודש - פרק א - כי בשבת באים נה"י דאבא עם המוחין שלהם בתוכם, ונה"י של אמא ממש עם המוחין שלהם בתוכם, ואח"כ מתחברין ונכנסין נה"י דאבא תוך נה"י דאמא, ונה"י דאמא תוך הו"א, נמצא כי בשבת היא קודש עצמה, בסוד אבא הנקרא קודש ממש הנכנסין עתה:

^{כא} שער הכוונות - דרושי סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת - עוד צריך לכוין בענין רחיצת פי"ו במים המין בע"ש והטעם הוא כי השכינה בימי החול רגליה יורדות מות ועתה רוחצת רגליה מאותו הטינופת שנדבק שם ועולים רגליה שהם הנה"י שבה במקום חג"ת ועד"ו נעשה בכל העולמו' בסוד רחצתי את רגלי איכבה אטנפם אם אחזור להורידה במקום הקליפות.

^{כב} ברכות דף ו. תניא אבא בנימין אומר אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין אמר אביי אינהו נפשי מינן וקיימי עלן כי כסלא לאוגיא. אמר רב הונא כל חד וחד מינן אלפא משמאליה ורבבתא מימיניה. אמר רבא האי דוחקא דהוי בכלה מנייהו הוי. הני ברכי דשלהי (עייפות הברכים) מנייהו. הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו. הני כרעי דמנקפן מנייהו.

^{כג} בן יהוידע - הנה כל מאמרים אלה הם מדברים על ימיהם שהיו השדים מצויין הרבה, אבל בזמנים אלו כיון שנתמעט כח הסטרא אחרא נתמעטו השדים גם כן, דהא בהא תליא:

^{כד} עץ חיים שער לא פרק ב מ"ת - להבין ענין נ"ה שהם ברכי דרבנן דשלהי מנייהו הוי כי שם מתאחזין הקליפות בסוד שקר אין לו רגלים ובסוד כל היום דו"ה היפך הוד וכיוצא בזה והרי נ"ה הם סוד ערבי נחל סתומים ואין להם פתח פתוח כמו היסוד וא"כ מהיכן הם יונקים. אבל הענין דע כי הקליפה קום יניקתה הוא מסוף האצבעות מקום הצפרנים כי משם או"פ בוקע ויוצא בין בצפרני ידיו בין בצפרני רגליו.

ליקוטי הש"ס ברכות דף ו - ברכי רבנן דשילהי מנייהו. הנה הכלה העליונה רגליה יורדות מות ואו השקר אין לו רגלים אוחו בש' שיש לה ג' רגלים ומדבקים לק"ר כי נקצצו רגליו של נחש ולכן הוא אוחו בירך יעקב וברכיו דרבנן הם כדי להשלים חסרונו ולסמוך אות של ש' אל ק"ר וקשר של רשעים אינו מן המניין כי יתפרדו כל פועלי און. ג"ז מהאר"י ז"ל:

^{כה} ישעיה פרק נח (יג) אם תשיב משבת רגליך עשות חפציך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יהיה מכבוד וכבודתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר: ^{כז} מצודות דוד (יג) אם תשיב משבת וכו' - ר"ל אם החזקת בדרך לצאת חוץ לתחום וזוכרת שהוא שבת והשבות רגליך בעבור השבת. עשות

- המ"ם של משבת עומדת במקום שתיים ור"ל אם תשוב מעשות חפצך אחד מן המלאכות האסורות. ביום קדשי - זהו השבת שקדשו המקום. וקראת לשבת ענג - תקרא את השבת יום עונג ר"ל יהיה מיוחד לך להתענג בו. לקדוש ה' מכובד - ליום השבת שקדשו המקום תקרא יום מכובד מבלי עשות בו מלאכה של חול. וכבודו - ר"ל לא בקריאת שם לבד אלא תכבדו בו עניניך. ממצוא - מבלי מצוא בו חפצך ר"ל שלא תעשה בו חפצך מדברים האסורים בשבת. ודבר דבר - ומלדבר בו דבר הנאסר בשבת כחשבונות וכיוצא:

^{כח} ספר הליקוטים (להאריז"ל) ישעיה פרק נח - תשיב משבת רגליך וכו' - כבר הודעתך (בשער הכוונות קבלת שבת), איך ביום השבת נעשה מעצמו, מה שנעשה בימי החול ע"י תפילתו. והוא, כי לביל שבת קודם התפילה, נכללים כל העולמות ג' בג'. כיצד, נה"י של העשיה בחג"ת של העשיה, וחג"ת דעשי"ה בחב"ד דעשיה עצמה, וחב"ד דעשיה בנה"י דיצירה, וכן עד רום המעלות. נמצא, כי מקום נה"י דעשיה נשאר חלל ופנוי. וז"ס תחום שבת, כמבואר אצלינו. נמצא, כי ע"י הכללות של כל אלו העולמות, כל הכונה היא לעלות הנה"י דעשיה למעלה, וישאר מקום פנוי ביניהם אל הקליפות, לפי שנה"י הם מלבר מגופא, ושם הוא עיקר אחיזת החיצונים. והרי זה דומה למי שמרים ונושא רגליו למעלה כדי שלא יטנפו, וזהו אם תשיב משבת רגליך. פירוש, אם תשיב למעלה, כי הלא נה"י הם הרגלים העליונים אשר יצאו מחדש, כמבואר אצלינו, שעיקרם אינם רק שש קצות, שהם חב"ד חג"ת, אך נה"י נתוספו ונתחדשו. ועתה ביום השבת, חוזרים ליכלל למעלה אל מקומם ממש. וזהו פירוש אם תשיב משבת רגליך, שהוא השבת הרגלים, שהם נה"י למעלה. אך היוצא חוץ לתחום, הוא גורם ליכנס החיצונים למקום הקדש. ועיין בס' הכוונות, בתחילת דרוש של שבת:

דהיינו שרגלי המלכות עולות מעולם השקר אין לו רגלים, לבחי' עולם האמת שיש לו רגלים **היינו כמו שאמרנו שבשבת קודש יכול לילך בדרכי השי"ת** להמליך את הקב"ה בתורה ומצוות ועבודת ה'.
אך למשל, תינוק כשמתחיל לילך עדיין צריך סעד לתומכו [כ"ב/כ"ג] דהיינו שאביו יאחז בו שלא יפול. **ואעפ"כ אינו יכול לילך במרוצה רק פסיעות קטנות**, כי זה עתה התחיל ללמוד לילך **וצריכין לחזק אותו** דהיינו לסייע לו שלא יפול.

כך כשאדם מתחיל בשבת לילך בדרכי השי"ת להמליך את הקב"ה בעשיית מצוותיו ורצונו **צריך עוד סעד לתומכו, והסעד הזה הוא בחי' אמת. ובחי' אמת הזה הוא בחי' רגל שלישי, כדאיתא בגמרא (שבת קד/כ"ח) קושטא קאי**, –אמת עומדת/כ"ט, דהיינו שלמדת האמת יש עמידה וקיום, להבדיל מהשקר אין לו רגלים כי אין לו קיום ועמידה. ומדת האמת שאוחז בה היא כמו מקל שאוחז הזקן לסייע לו בהליכתו, והמקל מכונה רגל בשבת קנב. תרתי טבא מתלת/ל.

ושבת הוא בחי' אמת, כי מאיר בה דעת/לא, כדאיתא (במס' דמאי פ"ד) לב/ג **אפילו עם הארץ ירא לשקר בשבת** [כ"ד] כמבואר שם במשנה שבשבת עם הארץ נאמן לומר שפרותיו מעושרים, וביארו המפרשים כי אימת שבת עליו/ל"ה. כי ששת ימי החול הם בחי' שקר ושטות בחי' שטו ולקטו, בחי' השתדלות הפרנסה שהיא בחי' כוחי ועצם ידי, שהוא השקר הגדול ביותר כמבואר בתורה כג. אבל שבת היא אמונה כמבואר בתורה לא/ל"ו.

^ט עיין פרש"י בראשית ו' ט' – נח היה צריך סעד לתמוכו ואברהם היה מתחזק ומחלץ. ועיין בעש"ט עה"ת פרשת נח את ו' ח' ט'

^כ **בעל שם טוב על התורה** – פרשת נח את ז' – ואמר לו הבעל שם שמצאנו בינינו דבר זה על דרך משל, כשאב רוצה ללמד לבנו הקטן שיהיה יכול לילך ברגליו, מה עושה אביו, נוטל את בנו ומעמיד אותו לפניו על הארץ ומרחיב את ידיו סמוך לו כדי שלא יפול התינוק ארצה, והתינוק הולך בין שני ידי אביו, וכשיגיע התינוק סמוך אצל אביו אזי (ו) מתרחק אביו מעט מעט לאחוריו, כדי שהתינוק ילך ויתקרב בכל פעם יותר ומכח זה יתלמד הילד לילך בטוב, כי אם לא היה אביו מתרחק בכל פעם לאחוריו, לא היה הולך התינוק רק אותו המייעוט שהיה בין המקום שהיה אביו מעמידו בתחילה, למקום שהיה אביו עומד בתחילה, אבל השתא כשהולך אביו בכל פעם לאחוריו נמצא הולך התינוק בכל פעם יותר, כך מתנהג הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, כשאדם מתלהב בדבקות הבורא, אם לא היה מתרחק ממנו המקום ברוך הוא לא היה דבקותו בכח ובתמידות, אבל השתא כשמתרחק ממנו בכל פעם, הוצרך האדם להתחזק בדבקותו בכל פעם יותר ויותר, כי בכל פעם כשוראה את עצמו רחוק מאתו יתברך שמו, יצטרך להוסיף ולחדש בכל פעם דבקות יותר מדמיעיקרא ומכח זה יתייחד ויתחזק דבקותו בכל פעם יותר, ואמר שלזה רמז דוד המלך עליו השלום (תהלים מ"ח) הוא ינהגנו עלמות ופירש רש"י ז"ל כאדם המנהיג את בנו הקטן לאט: (תורי זהב ברמזי ראש השנה): וכעין זה בקדושת הלוי פרשת שמות. ועיין מקור מים חיים אות ו' על הבעש"ט עה"ת נח.

^{כח} **שבת קד. – שו"ן שקר תי"ו אמת. מאי טעמא? שקר מקרבן מיליה**, שלשת אותיותיו קרובות בסדר האל"ף בית, ואילו **אמת מרחקא מיליה**, שזו בתחילת האל"ף בית, וזו באמצע, וזו בסוף? כי **שיקרא שכיח** כמו שאותיותיו שכיחות זו אצל זו. ואילו **קושטא** האמת **לא שכיח**, כמו שאותיותיו מרוחקות זו מזו בסדר האלף בית. **ומאי טעמא שיקרא אחדא כרעיה קאי**, שכל אחת מאותיותיו עומדת על רגל אחת בלבד, ואילו **אמת מלבן לבוניה**, כמין לבניה תחת אותיותיה, שמושכן טוב, שהאל"ף והתי"ו עומדות על שתי רגלים, והמ"ם מושבה רחב? משום **דקושטא קאי**, האמת עומדת ומתקיימת, ואילו **שיקרא לא קאי**.

^{כט} **צ"ע שמביא ראייה שאמת הוא רגל דהיינו כח הליכה, מלשון חז"ל קושטא קאי**, שפירושו **שלאמת יש עמידה**.

^ל **פרש רש"י** – תרתי טבא מתלת – טובים שתי הרגלים של ימי בחרות משלש של זקנה, שצריך משענת עם רגליו:

^{לא} **כמבואר בתורה קיט – ... וְשֶׁבֶת הִיא בְּחִינֹת דְּעַת, כִּי כָּל יְמוֹת הַחֹל כְּתִיב (בְּמִדְבָּר י"א): "שֵׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ" בְּשִׁטּוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֵהָרָה (בְּשִׁלַּח דף ס"ג), אֲבָל בְּשֶׁבֶת נִמְשָׁךְ הַדְּעַת לְכָל אֶחָד. וְזֶה שְׂאוֹמְרֵינָן הַמְּבַקְרִים לְהַחֲזִילָהּ, יְכוּלָהּ הִיא שְׁתַּרְחַם, הֵינּוּ שֶׁהַשֶּׁבֶת שְׂהוּא בְּחִינֹת דְּעַת, יְכוּלָהּ שְׁתַּרְחַם, לְשׁוֹן נֹכַח, הֵינּוּ שְׁתַּרְחַם אִתָּהּ, שְׂיִהְיֶה לָּךְ רַחֲמִים עַל אֲחֵרִים, עַל יְדֵי הַדְּעַת שְׂיִישׁ לָּךְ מִבְּחִינֹת שֶׁבֶת. וְכֵינֵן שְׂיִהְיֶה לָּךְ רַחֲמִים בְּיָדָי רַחֲמוֹ עֲלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי כָּל הַמְּרַחֵם וְכוּ' בְּנ"ל:**

^{כב} בתקופה ניסין (במס' דמאי פ"ג) אפילו, ובתקופה של ברגו והאזור (במס' דמאי פ"ד) אפילו, (צ"ע כיון שבכל עשר קומות האחרים שנמצא שינוי בין נוסחאות תקופה נמצאה גרסת ניסין מתוקנת יותר אולי גם כאן כוונת מוהר"ן הייתה לנחוק כדי לציין שאינו לשון המשנה אלא ירושלמי, אבל נסתבר יותר להפך שתחילה השאיר מקום לכתוב (במס' דמאי פ"ג הלוקח פרות) ואח"כ כיון שכבר נמילא היה צריך לתקן לעיל בזה צד: תיקן גם כאן וכתב בקיצור פ"ג)

^{כג} **משנה מסכת דמאי פרק ד (א) הלוקח פרות ממי שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן, ושואלו בשבת, יאכל על פיו. השכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר.**

תפארת ישראל [א] ושואלו בשבת – דירא לשקר בשבת וזה"ביו"ט:

קול הרמ"ז – ממי שאינו. פי' לא מבעיא מסתם עם הארץ דנאמן בשבת דאיכא תרתי לטיבותא, חדא דרוב עמי הארץ מעשרים ותו דאימת שבת עליו, אלא אפילו החשוד ממש שידעים שאינו מעשר אפילו הכי נאמן: בשבת. הוא הדין ביו"ט, תוספתא דדמאי (פ"ה מ"א), וכן כתב הרמב"ם (פ"ב ה"ב):

^{כד} אין זה לשון המשנה אלא לשון תפארת ישראל שם ומקורו בירושלמי פ"ד הלכה א' שם הלשון – אימת שבת עליו והוא אוטר אמת.

^{כה} **ועיין פתח עינים לחיד"א** על משנה הנ"ל – בשבת יאכל על פיו וכו' אמרו בירושלמי רב ביבי בשם ר' חנינא אימת שבת עליו והוא אומר אמת ופירש הרמב"ם בפירושו שעמי הארץ הוא חמור בעיניהם לעשות עבירה ביום שבת מפני כבוד היום לפיכך לא ישקר עב"ל וצריך ביאור מה זה היה לעם הארץ כי ירא לעבור בשבת יותר מבחול. ואפשר לומר במ"ש רבינו הא"ר זצ"ל בשער מאמרי רז"ל במ"ש ע"ה מותר לנוחרו כדג ביה"כ שחל להיות בשבת. שעמי הארץ פוגמים בעשיה ואינם פוגמים כל כך אך בשבת דעולם העשיה עולה למעלה וכל העולמות נקשרים אף הע"ה כשפוגם בשבת הוא פגם גדול עד האצילות וכו' ע"ש והשתא מבואר דע"ה א"ע דאיהו לא חזי מזליה חזי שהפגם שלו בשבת חמור מאד ולכן מתירא לעבור בשבת יותר מבחול ודוק:

^{כו} **עיין תורה לא אות ב' – וְשֶׁבֶת הִיא אֲמוּנָה, שְׂמַמְאֵינָן בְּחֵדוּשׁ הָעוֹלָם וּבְיַחְדוּ.**

נמצא ששבת מאיר בה אמת כי רק ע"ז היא בחי' אמונה כמבואר בזוהר אמונה היא כד אתחבר בה אמת. ושבת היא אמונה, כי שבת מפקיע מדעת הכופרים שהעולם קדום/ל¹⁷ ומתנהג עפ"י גלגלי הרקיע, כי כל השומר שבת מעיד שמאמין בחידוש העולם/ל¹⁸ וביחודו של א-ל אחד/ל¹⁹, דהיינו שהקב"ה ברא את העולם יש מאין בששה ימים כמ"ש בראשית ברא ה' אלוקים וכו'. כי ע"י שמירת שבת ששבת מההשתדלות הפרנסה, ומכל מלאכה שהיתה במשכן, מעיד ששבת שבכל שבוע היא בחי' שבת של בראשית, ומעיד בזה שהשבת וימי החול הם כמו חומר וצורה, דהיינו שהשבת היא הצורה של העשיה של ימי החול, דהיינו שלא עוצם ידי עושה חיל, אלא הברכה הנשפעת מהשבת של שבת. ותפיסה כזו שייכת רק בעולם שמחודש ע"י הקב"ה בששה ימים ושבת של בראשית, החוזר שוב ברוחניות כל שבוע/מ²⁰, דהיינו שכל שבת משלימה את העשיה של ששת הימים שלפניה ועושה לה רגלים לעלות לפעול פעולות. ועוד השבת נותן צורה וקיום לעוד ששה ימים נוספים, כמבואר באור החיים/מ²¹. וזה האמת מאיר בשבת ואילו בששת ימי החול האור הזה חשוך.

וכשמדבק א"ע במדה זו של אמת כפשוטו שלא יצא שקר מפיו/מ²², וע"י שמירת שבת, הוא סעד לתומכו ובחי' רגל שלישי. וכאמור עצם שמירת השבת וקיום מצוותיה היא דבקות במדת האמת שע"ז נעשה רגל שלישיית סעד למלכות לילך.

אך עדיין צריכין לברך את השלש רגלים הנ"ל וליתן כח בהם כדי שיוכלו לילך היטב. והוא ע"י צדקה שעושה בשבת, היינו שנותן לאדם על שבת, או שמאכסן עני על שולחנו בשבת, דהיינו גם כשהנתינה היא לפני שבת, כיון שנותן לכבוד השבת, מגלה אמונת היחוד, ודוקא בהצטרף המעשה צדקה עם גילוי האמונה של שבת פועל את החיזוק רגלים, שהרי אור השבת לבד הוא רק רגל שלישיית כנ"ל, וצדקה לבד היא גם בחול.

כי יש שני מיני צדקה, יש צדקה שעושה בימי החול, וצדקה שעושה בש"ק – בשבת קודש. וצדקה הוא בחינות שמש, [מג²³/מ²⁴] כמ"ש (מלאכי ג')/מ²⁵ שמש צדקה וכו'. נראה כוונת רבנו לחכמה בבחי' מקיף כי אור השמש בחי' חכמה (תורה א) ומאירה שווה לכולם ומתקבלת אצל כל אחד לפי הכלי

¹⁷ עיין מנחת קנאות לרשב"א פרק י' – כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, להוציא מלבם של כופרים מאמיני הקדמות, ואומרים כי העולם מחויב המציאות מאתו יתברך, לא יאמינו כלל במופתים, ושנוי דבר טבע אצלם נמנע גמור לא יפול תחת האפשר, ולא יתלה יכולת ה' עליהם, ואין זה חסרון בחוק יתברך לפי דעתם, וכמו שהוא מחויב המציאות נצחי קדמון לא ישיגהו הפעולות ושנוי, כן הטוב השופע ממנו תמיד, והוא מציאות הגלגלים, ומן הגלגלים אל השכלים, ומן השכלים אל כל מה שהוא תחת גלגל הירח, הכל מחויב מאתו ית' לפי סודו הטבע המחוייב כאור מן השמש.

¹⁸ עיין רד"ק על ישעיה פרק נו פסוק ו' – כל שומר שבת – זכר את השבת בפירוש לטעם שפירשנו, ועוד כי שמירת שבת יסוד גדול באמונת האל כי לא ישמור שבת אלא מי שיודה שהעולם מחודש ויש לו מחדש בראו מאין ואין זולתו ואם כן אין לשרת ולעבוד זולתו ויאמין כי בששת ימים ברא אלהים את העולם וישבות ביום השביעי כמו שכתב משה רבינו וצוה לעמו אשר בחר בו לשמור את השבת להיות להם לעדות ולזכרון כי הוא ברא את העולם, ובעבור זה נתנה להם קודם מתן תורה כי אחר שהודיעם שהוא אדון ובורא אחר כך היה ראוי לצוותם על תורתו ומצותיו כאדון המצוה אל עבדיו ומי שילוח אל ה' ראוי שיאמין כי משם ותורתו אמת ובוה ילוד עם ה' להיות לעם אחד.

ועיין תורת המנחה לרבי יעקב סקילי – דרשה מא – כי מן השבת ישכיל וידע אמיתת מציאותו שהוא ברא את העולם וחידשו, והשבת אות ומופת על חידוש העולם. צא ולמד מן המן שהיה יורד כל ימות החול ובשבת לא היה יורד, ובשישי ירד לחם משנה והנותר ממנו לא היה מבאיש ורמה לא היתה בו, ונהר סבטיון יוכיח ובעל אוב יוכיח. נמצא שהשבת מורה על אמיתת מציאות השם ית'

¹⁹ עיין לק"ה דינים ג' כב (כב) וזה ה' חִינֵת שֶׁבֶת שְׁהוּא חִינֵת עֲדוּת עַל אֲחֻדוֹתָי יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְכָרוֹנִים לְכַרְכָּה. וְעַל כֵּן דְּבִיּוֹר לֹא תִעָנֶה הוּא פִּנְגֵד יִזְכֹּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

²⁰ השל"ה הקדוש – מסכת חולין – פרק תורה אור. (מב).....ואמנם כפל השביתה, לומר כי בכל מה שנברא בששה גלגלים ראשונים נכללו כל הפרצופים, ובכל זה היה היום השביעי שליח הששה ימים, ושבתו בו בהשלימו כל הפרצוף. ומשם ואילך אין כל חדש כי אם רבוי והתפשטות הפרצוף על ידי גלגול וצירוף אותיות, וזה עצם מעצם והויה מהויה, וכל זה הושם בכח היום השביעי לעשותו משם ואילך. וגם מזה הענין שבתו כלם ביום השביעי, וזה סוד כי בו שבת.....

²¹ אור החיים (שמות פרק כ פסוק יא) – עוד ירצה, על זה הדרך כי ששת ימים עשה ה' וגו', פירוש כי לא עשה בתכונת בריאתם שיעמדו אלא ששת ימים, ומעתה יצטרך ה' לחדש הבריאה בכל יום ראשון, ובאמצעות נפש העולם שהוא השבת שברא ה', נח מהתמדת המלאכה, וכאומרו ז"ל ז שהיה העולם רופף ורועד ובבא שבת עמד בקיומו, והוא אומרו וינח ביום השביעי, ויום זה מעמיד העולם עוד ששת ימים, ובכל יום ששי לערב שכלתה תכונת העולם, יבא שבת ויקיים העולם עוד ששת ימים אחרים, וכן על זה הדרך, ועיין פרשת בראשית (ב ג): ע"ש שחזור על דבריו כאן בתוספת ואריכות לכן לא העתקתי רק מה שמביא בשם הזוהר.

שפירש בזוהר (שמות פח): כי ביום השבת משתלשל השפע של כל ששת ימי המעשה יוכין על זה אומרו ויברך כי בו צוה ה' את הברכה לחיות העולמות:

²² עיין תורה נא בהקדמה אריכות בעניין מה היא אמת ואם נקבע לפי היוצא מפיו או לפי הפעולה שנפעלת על ידו. עכ"פ נראה היכן שמדבר רבנו על דבקות במדת האמת הכוונה שאפילו בטעות לא יצא שקר מפיו, ויש הרבה לפלפל בזה. ע"ש. וראה עוד כמה תורות שרבנו מבאר כיצד הדבקות במדת האמת מועילה כגון תורה ז' ותורה ט' ותורה מז ונא ועוד.

שלו (תורה רנא)^מ, דהיינו הארה בבחי מקיף, וכן הצדקה היא גילוי בטחון הנובעת מהארת אמת גדולה ושכל גדול כמבואר בתורה רכה^מ והבטחון הוא בחי" אמונה בחי" מקיף כמ"ש ואמונתך סביבותיך, בחי" עיגולים כמבואר בתורה ז'.

וצדקה שעושים בימי החול בימי השקר וההסתרה ורדיפה אחר הפרנסה הוא כנגד שמש שבזמן הזה.

וצדקה של שבת שהיא מ"ח מעין עולם הבא, [מט] היא כנגד שמש העתידה להתחדש לעתיד לבא, נא שהיא תהיה שמו"ג פעמים מהשמש של היום כמ"ש אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים [יב] דהיינו שלעתיד לבוא היא תאיר בעוה"ז אור של דעת נפלא

^מ **תורה לא אות ב** – דע שעקר שלמות הגלגלים, שלמות הצדקה, אינו אלא בשבת. וזה (תענית ח): 'שמש בשבת צדקה לעניים, הינו הצדקה אין לה שלמות אור אלא על ידי שבת. על ידי שבת מאירה פשמש, בבחינות (מלאכי ג): 'שמש צדקה'

... גם שמה שמיצינו גבי גלגלים שעקר הליכתם ממערב למזרח, וגלגל הימי מכריח אותם ממזרח למערב, זה הדבר מצינו גבי צדקה. מזרח, זה בחינות הנותן צדקה. בבחינות (ישעיה מ"ג): 'ממזרח אביא ורעך', בבחינות (הושע י): 'זרעו לכם לצדקה'. ומערב, זה המקבץ הצדקה, הינו העני, בבחינות: 'וממערב אקבצך'. וזה: 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית' (מדרש רות פרשה ד'). פי עקר התנועה ממערב למזרח, הינו עקר העשייה העני עושה עם בעל הבית:

^מ **מלאכי פרק ג (כ) וזרח לך יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ויצאתם ופשטם כעגלי מרבק:**

מצודות דוד (כ) וזרח לך – אבל לך יראי שמי תזרח שמש צדקה ר"ל הצדקה שעשיתם יאיר לך כשמש והוא ענין משל לומר מצות הצדקה בעצמה תשלם לך גמול טוב. ומרפא בכנפיה – בזריחתה יהיה לך רפואה ותענוג ודמה פרישת האור וזריחתה לפרישת הכנפים כי השמש יפרוש אורו על הארץ בכנפים הפרושות וכן נאמר כשחר פרוש על ההרים (יואל ב). ויצאתם – בכל מקום שתצאו ותבואו תתענוגו בטוב ותתרבו בבשר ושומן כעגלים המפוטמים במרבק והוא הדיר שלהם:

^מ **תורה רנא** – ...ועל בן קדשא בריך הוא ואורייתא וישאל כלל אד' (וזה אחרי מות עג). כי השם יתברך אמת, ותורתו אמת וישאל אמת, וכיון שכלם אמת, הכל אחד, כי באמת אין בו שום שנוי, כמו שכתוב (מלאכי ג): 'אני ה' לא שניתי ואתם בית יעקב לא כליתם, כי השם יתברך אמת והוא אחד בלי שנוי, חס ושלום, כנ"ל, והשנוי הוא רק אצל המקבילים, כי כפי המקבל כן נהנה אצלו השנוי, אבל השם יתברך אין בו שום שנוי, חס ושלום, וזה בחינת שמש, כי השמש הוא רק כח אחד לבד, והשנוי הוא אצל המקבילים, כי כמה שנויים נהנים על ידי השמש, כגון להתיר ולהקפות לקרר ולחמם וישאר הכחות כמבאר במקום אחר. וזה רק מחמת המקבילים, כגון כשהשמש באה על שעה, מתכת אותו. זה מחמת שהשעה אינו קשה באמת, ועל כן נהנה אצלה הכח להתיר, וכן בשאר הכחות. אבל השמש הוא רק כח אחד לבד: וזה בחינת צדקה, שהיא בחינת שמש באמת כנ"ל. בחינת (מלאכי ג): 'וזרח לך יראי שמי שמש צדקה', וזה שאמר חכמינו, וזרונים לברכה (ברכות ו): 'כיום זלתי לבני אדם, כיון שצדקה אדם לבריות פניו משתנין לכמה גונו', פי על ידי הצדקה באים כמה שנויים, והכל הוא רק מחמת המקבילים, אבל הצדקה שהיא בחינת אמת בחינת שמש כנ"ל הוא רק אחד לבד, ואין בה שנוי כנ"ל, והשנוי הוא רק אצל המקבילים שנשתנין פניהם לכמה גונו, ויש שנשתנה פניו מחמת גדלות שיש לו, באשר שאינו ראוי לו שיצטרף לבריות, ויש מחמת קטנות על שהוא נצטרף לבריות, ויש שנשתנה פניו מחמת שמחה, ששומח על שנזתנים לו, וגם כזה יש שנויים, כי יש מי ששומח מאד על שנזתנין לו, נמצא שהשנויים הוא רק אצל המקבילים כל אחד לפי בחינתו כן נשתנין פניהם כנ"ל. אבל הצדקה היא רק כח אחד לבד, כי היא בחינת אמת, בחינת שמש, ועל כן מושכת עצמה לאמת כנ"ל:

^מ **תורה רכה** – ...ולבוא לבחינת גדר אדם, הוא על ידי צדקה, בבחינת (בראשית א): 'נעשה אדם' וכתוב (רות ב): 'שם האיש אשר עשיתי עמו היום' וכו' מה הם צדקה אף כאן צדקה כמו שכתוב בזה (הובא לעיל בסיומן לו). הינו שעל ידי צדקה נעשה בחינת אדם שהוא בחינת דבור כנ"ל, וזהו (ראש השנה ו): 'בפיך' זו צדקה, פי על ידי צדקה נעשה הפה דהיינו הדבור, שהוא בחינת גדר האדם בבחינת: 'מי שם פה לאדם'. ועקר הצדקה הוא על ידי הבטחון, בבחינת (תהילים ל"ז): 'בטח בה' ונעשה טוב', כי אם אין לו בטחון אינו יכול לעשות צדקה כראוי, כי מתירא שיחסר לו מה שנותן לצדקה, ועקר הצדקה הוא על ידי בטחון, שבטח בה' שלא יפסיד ולא יחסר על ידי הצדקה כלל, כי השם יתברך יברכו בגלל הדבר הזה וכו': נמצא שעל ידי הבטחון שהוא על ידי השכל, על ידי זה עושים צדקה, ועל ידי זה נעשה הדבור....

^מ גם בדפוס ותולד-שהיא, ומתולד - שהוא

^{מט} עיין ברכות נו: ג' מעין לעולם הבא אלו הן שבת וכו', עוד שם שבת א' ס' לעולם הבא תורה עב תנינא

^נ **ברכות נו:** – שלשה מעין העולם הבא אלו הן שבת שמש ותשמיש תשמיש דמאי אילימא תשמיש המטה הא מכחש כחיש אלא תשמיש נקבים.... חמשה אחד מששים אלו הן אש דבש ושבת ושינה וחלום אש אחד מששים לגיהנם דבש אחד מששים למן שבת אחד מששים לעולם הבא שינה אחד מששים למיתה חלום אחד מששים לנבואה

עמק המלך שער יד פרק קמד – מבינה אתון רברבין וזהו שמות ק"פ ב"ו, וזה ההבל בא מדבור רברבא, כנודע שאותיות עלמא דאתי היא בינה, הם אותיות גדולות, השולטות בשבת שהוא מעין עולם הבא. כי הוא יום 'שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים' (תמיד ל"ג ב'), ולכן אומרים 'אל אדון על כל המעשים' ובחול הוא סוד עולם הזה, שולטים אותיות זעירין, שהם 'אל ברוך גדול דעה', יובן זה במקומו.

^מ גם בדפוס ותולד-שהיא, ומתולד - שהוא

^נ ישעיהו ל' כו

^נ **ישעיה פרק ל (כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבש יהיה את שבר עמו ומחן מכתו ירפא:** (כו) הנה שם יהיה בא ממרחק בער אפו וכבד משאה שפתיו מלאי זעם ולשונו כאש אכלת:

רש"י (כו) שבעתים כאור שבעת הימים – שבעתים שבע שבעות כאור של שבעת הימים הרי ארבעים ותשע שביעות העולים לשלש מאות וארבעים ושלשה:

בחי' ואור החמה שבעתיים דהיינו כפול שמ"ג פעמים מהדעת של היום, בבחי' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. ושבת היא אחד משישים לעולם הבא, (דהיינו שישים חלקי שמ"ג $5.7=60/343$) נמצא שבשבת מאיר אור הדעת 5.7 פעמים ממה שמאיר בימי החול, ובהצטרף השכל של צדקה הוא מאיר כפול שישים דהיינו שבעתיים.

ושמש שהוא בחינות צדקה בחי' שכל גדול אמת ובטחון הוא נותן כח לבחי' רגליו של המלכות, שנאמר (תהלים פה) וי צדק לפניו יהלך, כי צדק תרתי משמע כי צדק הוא כינוי למלכות/י^{טו} וכשמאיר בה השכל אזי היא צדקה, וזהו צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו **היינו שצדקה עושה לו הליכה** בדרכי ה'. דהיינו שהשכל של הצדקה מוליך אותו בדרכי ה', כי הצדקה של שבת מאירה למלכות אור של דעת אמת גדול שנותן למלכות כח גדול לילך בדרכי ה', דהיינו לאדם להמליך את הקב"ה כראוי.

וגם נאמר על יעקב אבינו אחרי שנגע הס"מ בירכו (בראשית לב) ויזרח לו השמש, ופי' רש"י לו לצורכו ולרפאותו מצלעתו. כי יעקב מדתו אמת שהיא רגל שלישית כנ"ל, והס"מ (השקר) נגע ברגלו ופגם באמת, דהיינו ברגל השלישית של המלכות, שעל כן צריך לחזקה ע"י צדקה על שבת, ושמש היא צדקה כנ"ל, והיא זרחה ליעקב בבחי' שבעתים הנ"ל, כמבואר במדרש/י^{טז} שמש שזרחה ליעקב הייתה אור שיאיר לעתיד לבוא (מלאכי ג') "הנה היום בא בוער כתנור", שצדיקים מתרפאים בה ורשעים נשרפים בה. ובזוהר חדש/י^{טז} אמרו שנתגלתה לו שמש שהיתה גנוזה בעבורו. שכיון שניצח את שרו של עשו (ב"ר ע"ג ג) הוא הס"מ (תנחומא וישלח ח) הוא היצה"ר תיקן חטא אדה"ר ונקרא בעצמו שמש (עיין לעיל בהקדמה). דהיינו ש"צדק לפניו יהלך" מלמד שצדקה מחזקת את ההליכה ו"ויזרח לו השמש" מלמד שהשמש מחזקת את ההליכה. נמצא שמש בחי' צדקה, כי שתיחן מחזקות את כח ההליכה, נמצא **זוהר עושה צדקה**

עיין מדרש רבה לעיל שאותה חמה כשתהיה שבעתים תהיה מחץ מכתו ירפא לישראל, וכתנור לרשעים. וכנבואת מלאכי ג' (יט) כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אתם היום הבא אמר יהוה צבאות אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שָׂרָשׁ וְעֵנָף: (כו) וְיִרְחַק לָכֵן יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ וּיְצַתֶּם וּפְשָׁתֶם פְּעֻלֵי מִרְבָּק:

^{יז} תהילים פרק פה (יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו:

מצודות דוד (יד) צדק – כל איש יהלך לפניו הצדק ר"ל שיהיה הצדק תמיד נוכח עיניו וישם פעמיו לדרך הצדק ללכת אחריה וכפל הדבר לחזק:

^{יח} **בפתח אליהו צדק מלכותא קדישא.** ועיין תורה עד – כי פשהמלכות בבחינת דין, נקראת צדק. וכשממתיקין אותה, על ידי בחינת יעקב, אזי היא בבחינת צדקה, בחינת שמש צדקה, שהוא בחינת דבור בדעה, בחינת "אני ה' המדבר בצדקה ורב להושיע". כי הנפש שהיה מקדם בבחינת דין, בבחינת צדק, בבחינת מחין דקטנות, בחינת דבור בלא דעה. בשעולה מצדק לצדקה, והו המתקנה וישועתה, בחינת "מדבר בצדקה ורב להושיע" וכנ"ל:

^{יט} **בראשית פרק לב (לא) ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי:** (לב) ויזרח לו השמש באשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו:

רש"י (לב) ויזרח לו השמש – לשון בני אדם הוא כשהגענו למקום פלוני האיר לנו השחר זהו פשוטו. ומדרש אגדה ויזרח לו לצרכו לרפאות את צלעתו כמה דתימא (מלאכי ג) שמש צדקה ומרפא בכנפיה ואותן שעות שמהירה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע מיהרה לזרוח בשבילו: והוא צולע – היה צולע כשורחה השמש:

^י תחצו - לצרכו

^{יח} **בראשית רבה עח ה' – ויזרח לו השמש וגו' (בראשית לב, לב),** אמר רבי ברכיה ולמי לא וזרחה השמש, אלא לו לרפאותו, אבל לאחרים אורה. רב הונא בשם רב אחא אמר, כף היתה השמש מרפא באבינו יעקב ומלהטת בעשו ובאלופיו. אמר לו הקדוש ברוך הוא את סימן לבניו, מה את השמש מרפא כף ומלהטת בעשו ובאלופיו, כף בניו תהא השמש מרפא בהן ומלהטת בעובדי פוכבים, מרפא בהן (מלאכי ג, כ): וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, ומלהטת בעובדי פוכבים (מלאכי ג, יט): הנה היום בא בוער כתנור וגו'. (בראשית לב, לב):

^{יט} **וזהר חדש בראשית יט. (מתוק מדבש) – אמר רבי חייא** רבי יוסי בודאי דאמרתי חכימי מתניתא בודאי שאמרו חכמי המשנה (מנסי' חולין 97 ע"ב) על ענין שמשא דתהו ליעקב השמש שהיה מאיר ליעקב לבדו, כמ"ש ויזרח לו השמש, דהיינו השמש ששקעה בעבורו זרחה בעבורו, ואני שואל עד כמה להו' דא עד כמה זמן ומתי יהיה עוד הפעם דבר כזה, כלומר מתי יחזור להאיר עברו עוד הפעם השמש כמו שהאיר אז, אמר רבי יוסי, אימא לך מלה דתהו אמר אבא אומר לך דבר בענין זה, מה שאמר לי אבי, דההוא שמשא ונהורא סגיאה דתהו ליעקב כי אותו השמש והאור הגדול שהיה מאיר ליעקב, גניו הוא לצדיקים לעתיד לבוא גנו אותו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, ול' דא הוא שמשא דמשמשין בה בנהו דעשו ולא זהו אור השמש הגשמי שמשמשם בו בניו של עשו. ומפרש ואתגזר ובעת שנגע שרו של עשו בכף ירך יעקב, ראה יעקב ברוח הקדש שנגזר דישתעבדון בנהו דיעקב תחותי שישתעבדו בניו של יעקב תחת עשו, וראה כי ניתנה לעשו ממשלת השמש בעולם הזה (מנסי' חולין 97 ע"ב) ולכן בה שעתא תהו עציב יעקב באותה שעה היה יעקב עצב, כי חשש שעשו משתמש באותו האור השייך אליו, על כן אמר יעקב להקב"ה מארי עלמא רבון העולם, הא נהירותא דילי אתייהיבת לעשו הנה האור שלי נתון לעשו, יצאה בת קול ואמרה, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', ונהירותא דילך, לך אתגניו ולבניך כי האור שלך גנו לך ולבניך, ואין זה אותו האור הגשמי שמשמשם בו עשו. אמר יעקב להקב"ה אורינא לי תראה לי את האור הגנו לי, בה שעתא אפיק קדשא בריך הוא ההוא שמשא באותה שעה הוציא הקב"ה את אותו השמש שלעתיד לבוא, דחמי ליה יעקב ולא בר נש אחרא שראה אותו רק יעקב ולא איש אחר, הדא הוא דקתיב וזהו שכתוב ויזרח לו השמש ומפרש אותו השמש שהיה גנו בעבורו, זרח לו עתה, והוא היה באשר עבר את פנואל ונצח את שרו של עשו, אמר רבי יוסי, פשנצח יעקב את שרו של עשו אז נגלה לו האור הגנו, וזה שכתוב ויזרח לו השמש, לו משמע ולא אחר משמע שרק ליעקב נגלה אור השמש דהיינו אור הגנו ולא לאחר.

בשבת, שהוא בחי' אור השמש כאור שבעת הימים, הוא הנותן כח לבחי' שלש רגלין הנ"ל ללכת בדרכי ה' בזריזות.

וזהו פי' לשון המזמור של ליל שבת **פוסעים בו פסיעה קטנה**, היינו שבשבת פוסע עדיין פסיעה קטנה כנ"ל. על כן **סועדים בו**, היינו ע"י בחי' שבת ש'שהיא בחי' אמת כנ"ל, הוא עושה לעצמו סעד ורגל שלישי. אבל עדיין צריך **לברך שלש פעמים**, היינו שלש רגלים הנ"ל דהיינו שתי רגלי המלכות ומשענת מדת האמת, וליתן כח בהם שיוכלו לילך כראוי הוא ע"י **צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים**, היינו שיתן צדקה בשבת כנ"ל, שהיא בחי' שמש העתידה להתחדש כאור שבעת הימים כנ"ל :

עד כאן ביאור חברותא לתורה פו

